

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 455 din 26.05.2021

Dosar nr.: 5A/2021

Petiția nr.: 783/02.02.2021

Petent: Consiliul National pentru Combaterea Discriminării

Reclamat:

Obiect: posibilă faptă de discriminare pe criteriul vârstei

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Consiliul National pentru Combaterea Discriminării prin reprezentant legal cu sediul in București, str. Piata V. Mărăcineanu nr. 1-3, sector 1

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

2.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. În conformitate cu prevederile art. 19, alin. 2 din *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, republicată, și prevederile art. 13 din Ordinul nr. 144/2008 privind aprobarea *Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor* se sesizează din oficiu cu privire la posibile fapte de discriminare privind afirmații în mediul on-line, respectiv pe pagina de Facebook – The basic Fundamentals:

<https://www.facebook.com->

<thebasicfundamentalsphotosa.1273116253174053502511497464061>

a fost postat textul: "Și nu... nu trebuie să răpești nici un evreu pentru ca această tabără să funcționeze. Ideea este următoarea. Atunci când un grup de persoane competente.

Atunci când un grup de persoane competente se izolează timp de 3 zile și se focalizează pe atingerea unui singur scop, productivitatea crește de cel puțin 10 ori.

Mai precis. Să spunem că scopul tău este să realizezi toate procedurile importante din companie în 3 zile.

Creezi o echipă de maximum 6 persoane care să conțină oamenii care cunosc cel mai bine cum se fac lucrurile în companie.

Închiriezi o cabană undeva într-un loc izolat, luați toate lucrurile necesare cu voi pentru a vă putea atinge scopul, opriți telefoanele și vă focalizați pe muncă."

De asemenea, textul de pe vizualul asociat postării este următorul (vizualul înfățișează și o persoană de culoare): "Tabăra de concentrare este modalitatea prin care reușesc să obțin în 3 zile ceea ce altora le ia 3 luni."

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților citând prin adresa nr. 855/05.02.2021 ținând cont de starea de pandemie creată de coronavirusul SARS-CoV-2.

5. Partea reclamată a răspuns la adresa CNCD nr. 855/05.02.2021, transmițând punctul său de vedere.

6. De asemenea, în vederea clarificării tuturor aspectelor, în temeiul art.40 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, aprobată prin Ordinul Președintelui CNCD nr. 144/2008 publicată în Monitorul Oficial nr. 348/06.05.2008 a fost solicitat un punct de vedere de la Institutul pentru Studiul Holocaustului din România "Elie Wiesel".

7. Procedura legal îndeplinită.

IV.Sușținerile părților

Sușținerile petentului

8. În conformitate cu prevederile art. 19, alin. 2 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și prevederile art. 13 din Ordinul nr. 144/2008 privind aprobarea *Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor* se sesizează din oficiu cu privire la posibile fapte de discriminare privind afirmații în mediul on-line, respectiv pe pagina de Facebook – The basic Fundamentals:

<https://www.facebook.com-thebasicfundamentalsphotosa.1273116253174053502511497464061>

a fost postat textul: "Și nu... nu trebuie să răpești nici un evreu pentru ca această tabără să funcționeze. Ideea este următoarea. Atunci când un grup de persoane competente.

Atunci când un grup de persoane competente se izolează timp de 3 zile și se focalizează pe atingerea unui singur scop, productivitatea crește de cel puțin 10 ori.

Mai precis. Să spunem că scopul tău este să realizezi toate procedurile importante din companie în 3 zile.

Creezi o echipă de maximum 6 persoane care să conțină oamenii care cunosc cel mai bine cum se fac lucrurile în companie.

Închiriezi o cabană undeva într-un loc izolat, luați toate lucrurile necesare cu voi pentru a vă putea atinge scopul, opriți telefoanele și vă focalizați pe muncă."

De asemenea, textul de pe vizualul asociat postării este următorul (vizualul înfățișează și o persoană de culoare): "Tabăra de concentrare este modalitatea prin care reușesc să obțin în 3 zile ceea ce altora le ia 3 luni."

Sușținerile părților reclamate

10. Reclamatul, prin adresa înregistrată la CNCD sub nr. 1576/01.03.2021, a transmis punctul de vedere cu privire la această sesizare. Prin acest punct de vedere, reclamatul susține următoarele:

- contextul în care a făcut afirmația este legat de prezentarea unei tehnici de creștere a productivității într-o organizație, prin plasarea unui număr cât mai limitat dintre membrii acesteia, într-un spațiu izolat, pentru un interval de timp limitat și având în pe agendă doar un singur obiectiv;

- scopul este de eficientizare atât a companiei cât și a individului, evidențiind puterea decizională și de concentrare mentală;

- intenția a fost cea de a atrage atenția într-un mod atipic către aceasta tehnică de eficientizare a modului de lucru într-o companie;

- referirea la "evreu" și "tabără" doar cu scopul exclusiv de clarificare și distanțare a acestei tehnici de orice asemănare cu taberele de concentrare din timpul regimului

nazist;autorul subliniază că *"doar am enunțat un fapt, fără să exprim vreo judecată de valoare cu privire la acesta"*;

- prin folosirea termenilor de evreu și tabără nu dezvoltă nicio referire la vreunul dintre temenii și ideile asociate negativ acestora, ci se referă exclusiv la descrierea scopului și a modului în care se vor constitui și vor lucra echipele pentru eficientizarea procesului de comunicare și decizie;

- postarea face parte dintr-un proiect on-line denumit "Fundamentul zilei" prin care reclamatul a împărtășit și promovat în mod gratuit idei și tehnici pentru creșterea productivității într-o companie;

- reclamatul subliniază că nu a avut ca intenție sau scop propaganda sau incitarea la ură sau discriminare sau lezarea demnității ori la creșterea unui mediu degradant pe vreun criteriu, cum ar fi cel etnic, neanticipând că enunțul poate avea și alte conotații decât cel dorit de autor;

- cu privire la mențiunea că "vizualul înfățișează și o persoană de culoare" reclamatului i se pare a fi una tendențioasă, acest element fiind de fapt un alergător sportiv care așteaptă să pornească cursa. Scopul acestei imagini este cel de a evidenția faptul că tabăra este exact ca o cursă, iar membrii participanți exact ca și alergătorul;

- reclamatul precizează că a încercat să minimalizeze orice impact prin ștergerea postării, neavând nicio clipă scopul de a aduce atingere populației de etnie evreiască sau să ridiculizeze ororile Holocaustului, una dintre cele mai mari tragedii umane;

- reclamatul subliniază că a postat acest articol într-un cont privat, fără afiliere sau propagandă politică;

- reclamatul subliniază că libertatea de exprimare trebuie să rămână unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și o cerință de bază a progresului societății, astfel solicită constatarea acestei libertăți de exprimare și în acest caz, cu atât mai cu cât este pentru prima dată că este implicat în vreo acțiune cu posibilă tangență cu dispozițiile privind discriminarea;

11. Prin adresa înregistrată la CNCD nr. 2829/13.04.2021 reclamatul a transmis concluziile sale scrise prin care a reiterat exact aceleași idei și solicitări prezentate în punctul său de vedere.

Punctul de vedere al Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România "Elie Wiesel"

12. Prin adresa nr.1461/23.02.2021, Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România "Elie Wiesel" a răspuns solicitării CNCD. Astfel, acesta precizează că, în replica la acest articol, pe pagina de Facebook a institutului, a fost publicat următorul articol: *"Atunci când nu te concentrezi la glumele pe care le faci, apar și situații regretabile precum și cea create de TBF, situație care ne-a fost semnalată prin e-mail-uri și de către prietenii noștri de pe Facebook, Suntem în deplin acord cu toți cei care s-au sesizat:tragediile, în cazul de față o tragedie prin care au trecut milioane de oameni, nu pot fi subiectul unor glume!"*

V.Cadrul legal

Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

13. Ulterior analizei celor expuse și a documentelor aflate la dosar, Colegiul director consideră aplicabile sesizării nr. 288/15.01.2021 dispozițiile:

- art. 2 alin. 1, O.G. nr. 137/200, republicată ;

- art.30 din Constituție

- art.10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului

- hotărârea dată în cazul Thlimmenos împotriva Greciei din 6 aprilie 2000, CEDO

- art. 70 din Codul civil

- articolul 19 „Dreptul la libertatea opiniilor și exprimării” din Declarația Universală a drepturilor Omului

Principiile de analiză

14. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”.

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- la **situații egale** trebuie să corespundă un **tratament egal**,
- la **situații diferite**, tratamentul juridic nu poate fi decât **diferit**. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”.

15. Suntem în prezența unei posibile **discriminări directe**:

- o persoană este tratată în mod nefavorabil;
- prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară;

- iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

16. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;

- existența unui criteriu de discriminare;

- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;

- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;

- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

17. Față de cele prezentate, trebuie reținut că CNCD s-a autosesizat cu privire la posibile fapte de discriminare privind afirmații publicate de către reclamant în mediul on-line pe pagina de Facebook – The basic Fundamentals: <https://www.facebook.com-the-basicfundamentals-photos-a.127311625317405-3502511497464061>.

Aplicarea principiilor la speță

18. O.G. nr. 137/2000, la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoge și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații

analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (ex.: Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991; Hoffman împotriva Austriei, 23 iunie 1993, Spadea și Scalabrino împotriva Italiei, 28 septembrie 1995, Stubbings și alții împotriva Regatului Unit, 22 octombrie 1996).

19. În hotărârea dată în cazul Thlimmenos împotriva Greciei din 6 aprilie 2000, CEDO a concluzionat că „dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile”.

În concluzie, există o diferențiere dacă persoanele aflate în situații similare sunt tratate în mod diferențiat, sau dacă persoane aflate în situații diferite sunt tratate în mod identic.

20. Având în vedere documentația analizată și susținerile părților, Colegiul director constată că dreptul la liberă exprimare este consacrat în legislația internă și internațională astfel, Constituția României, prin dispozițiile Art. 30 - Libertatea de exprimare precizează: ”(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.”

21. De asemenea, Articolul 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede că:

“1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.”

22. Libertatea de exprimare prevăzută de art. 10 al Convenției este una dintre aceste libertăți fundamentale, ce are un rol special în orice societate democratică, putând fi catalogată chiar ca una dintre garanțiile acesteia, o condiție primordială a progresului și a fericirii fiecăruia, așa cum au considerat judecătorii Curții în cauza Handyside c. Regatului Unit.

23. Libertatea de exprimare este atât un drept în sine, cât și un drept absolut necesar pentru realizarea altor drepturi garantate de Convenție, cum ar fi dreptul la liberă asociere, fiind totodată un drept individual, parte a libertății spirituale a fiecărui individ, dar și un drept colectiv, ce permite comunicarea cu ceilalți semenii (Frederic Sudre, Drept internațional și European al drepturilor omului).

24. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi și comunica informații ori idei, fără a exista limite frontaliere ori impuse de autoritățile publice.

Exprimarea unei opinii presupune, în concret, exprimarea unei judecăți de valoare, ceea ce are o importanță deosebită sub aspect probator, deoarece, așa cum a decis Curtea în jurisprudența sa -cauza De Haes et Gijssels c. Belgiei - (mai ales raportat la libertatea presei), exactitatea judecăților de valoare nu poate fi demonstrată așa cum pot fi demonstrate faptele concrete, iar a pretinde o asemenea probă ar duce inevitabil la o îngădire nepermisă a libertății de opinie.

25. Art. 70 din Codul civil prevede: „*Dreptul la libera exprimare - (1) Orice persoană are dreptul la libera exprimare.*” Iar potrivit art. 75 alin. (2) C. civ.. „Exercitarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în prezenta secțiune”.

26. Buna-credință în exercitarea drepturilor și libertăților constituționale se interpretează coroborat cu respectarea pactelor și a convențiilor internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența curților cu atribuții în verificarea respectării acestora, normă care este concordantă cu prevederile art. 20 din Constituție.

27. Declarația Universală a Drepturilor Omului stipulează, în Articolul 19 „Dreptul la libertatea opiniilor și exprimării”: „Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat”.

28. Prin urmare, Colegiul director constată că în speță nu se poate admite invocarea libertății de exprimare, în sensul în care faptei îi sunt incidente art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale; art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003; art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

29. Măsura constatării și sancționării unui astfel de comportament este necesară într-o societate democratică în care demnitatea umană este garantată. Demnitatea umană este un element important în respectul de sine al oricărui cetățean.

30. Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel constatarea contravenției și aplicarea unei sancțiuni sunt proporționale cu necesitatea protecției demnității umane a agenților de poliție.

31. Astfel, Colegiul director, ca urmare a analizării celor expuse și a reținerii aspectului că reclamatul a șters postarea care constituie obiectul prezentei sesizări, precum și a faptului că reclamatul este la prima abatere, va partea sancționa recalamtă cu avertisment, potrivit art. 5 alin 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al caontravențiilor, cu modificările și completările ulterioare.

32. Colegiul director îi recomandă reclamatului ca, pe viitor, să fie mai atent la modul în care se exprimă, în vederea evitării acestor expuneri de idei.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
2. Sancționarea reclamatului cu avertisment, potrivit art. 5 alin. 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. Recomandă reclamatului ca, pe viitor, să fie mai atent la modul în care se exprimă, în vederea evitării acestor expuneri de idei;
4. Câte o copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 26.05.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN - Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru (on – line), MOȚA MARIA – Membru, POPA SORINA CLAUDIA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr.138/24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării:31.05.2021
Motivată și tehnoredactată CJ/CCS

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.